

чи в ресурсозберігаючу структуру економіки, домагаючись її екологізації, стійкості й скорочення природоємності, можна мінімізувати витрати на ліквідацію негативних екологічних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абалкин Л. И. Новый тип экономического мышления / Л. И. Абалкин. - М. : Экономика, 2007. - 387 с.
2. Андрейчук В. Н. Системно-еволюційний підхід до проблеми природокористування / В. Н. Андрейчук // Людина і ландшафт. Man and landscape. - Ostrava - Sosnowiec, 2001. - С. 16-23.
3. Бажан І. І. Аналіз демографічних та соціальних передумов формування трудового потенціалу / І. І. Бажан // Формування ринкових відносин в Україні. - 2003. - № 7-8. - С. 141-148.
4. Гирусов Э. В. Экология и экономика природопользования / Э. В. Гирусов ; [под ред. Э. В. Гирусова, В. Н. Лопаткина]. - 2-е изд. перераб. и доп.]. - М. : ЮНИТИ - ДАНА, Единство, 2003. - 519 с.

5. Екологічне громадське здоров'я: від теорії до практики / [за заг. ред. К. Чу, Р. Сімсона]. - Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. - 289 с.

6. Коніщева Н. Й. Демографічні наслідки розвитку екокризових промислових регіонів / Н. Й. Коніщева // Економічний вісник Донбасу. - 2008. - № 2. - С. 4-11.

7. Национальный доклад о состоянии окружающей природной среды в Украине. - К. : Министерство охраны окружающей природной среды Украины, 2008. - 94 с.

8. Труд и здоровье : [монография] / М. Шутов, В. Ткаченко, В. Дорофиев, В. Гончаров та ін. / [под общ. ред. Г. А. Слабкого]. - Донецк : СПД Купринов В. С., 2009. - 330 с.

9. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію у 2008 р., 2009 р. - К. : Держкомстат, 2009 ; 2010. - 299 с.

10. Clever A. Economics for health care management / A. Clever, D. Perkisa. - Prentice Hall Europe. - 2000.

11. Mackenbach J. P. Economic implications of socioeconomic inequalities in health in the European Union / J. P. Mackenbach, W. J. Meerding, A. E. Kunst. - Luxemburg : European Commission, 2007. - 271 p.

S. Vovk

DEVELOPMENT OF THE PRODUCTIVE FORCES OF THE REGION IN TERMS OF ECOLOGICAL ECONOMICS (FOR EXAMPLE THE REGION OF DONBAS)

In given article it is resulted that a sustainable development of productive forces of regions, it is impossible to carry out without installation of ecological justice between people and environment.

Key words: productive forces, the environment, environmental health, greening the economy.

© С. Воєк

Надійшла до редакції 27.12.2011

УДК 351.82:336.717.71

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

ЛАРИСА ВОЛОЩЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент Донецького державного університету управління

ЮЛІЯ ВОРОТНІКОВА,

Донецький державний університет управління

У статті показано, що система регулювання українського фондового ринку фактично ґрунтується на поєднанні саморегулювання та державного регулювання, але пріоритет належить державі; слабкий і суперечливий механізм державного регулювання обумовлює невиконання фондовим ринком своїх базових функцій. Констатована відсутність єдиного підходу з боку органів державного регулювання під час розробки політики на фондовому ринку.

Ключові слова: ринок цінних паперів, державне регулювання, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми. Ринок цінних паперів є невід'ємною частиною фінансового ринку, оскільки основною його метою є акумуляція фінансових ресурсів, а також забезпечення ефективного перероз-

поділу капіталу між конкретними суб'єктами. В умовах ринкової економіки розвиток фондових інструментів виступає ключовим критерієм досягнення стабільності, а також є передумовою для активізації

економічного зростання. Фактично ринок цінних паперів відіграє провідну роль в економічній системі, чим обумовлює підвищену увагу державних органів управління до основних процесів та особливостей його функціонування та розвитку. Практично в усіх країнах, де існує фондовий ринок, найбільш важливі аспекти регулюються державними законами. Таким чином, з метою впорядкування діяльності на фондовому ринку, а також підвищення довіри та інтересу до нього, держава здійснює регулювання ринку цінних паперів, застосовуючи комплекс відповідних заходів, у тому числі й контрольних.

На сучасному етапі розвитку фондового ринку в Україні важливою проблемою залишається якість здійснення державного регулювання як головної умови забезпечення захищеності інвесторів під час виконання операцій із фондовими інструментами. Необхідним є визначення найбільш привабливих напрямів реалізації інвестиційної діяльності, розв'язання проблем, пов'язаних з особливостями діяльності учасників ринку, та виявлення перспективних шляхів удосконалення державного регулювання фондового сектора країни.

Зацікавленість держави в підтримці розвитку фондового ринку повинна мати стратегічний характер: зміцнення цього сектора економіки сьогодні - це можливості досягнення економічного зростання в найближчій перспективі. Саме тому питання забезпечення та ефективного провадження діяльності інвесторів в Україні, а також розробка якісного державного регулювання в цій сфері виявляється актуальним і потребує комплексного та якісного вивчення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання фінансово-правового забезпечення фондового ринку України в умовах глобалізації розкрито в наукових працях Т. Р. Заволічної [1], яка визначила, що саме транскордонна інтеграція та поглинання створюють передумови для активних фондових операцій, тобто прискорюють рух фінансового капіталу як усередині країни, так і за її межами. Роботи Г. М. Калач [4] присвячені проведенню комплексного аналізу сучасних тенденцій фінансової політики у сфері регулювання фондового ринку, визначенню напрямів удосконалення фінансового механізму з метою підвищення його стійкості до зовнішніх впливів. О. Куліш [5] запропонована система

заходів державної підтримки розвитку фондового ринку України на основі вивчення особливостей його функціонування на сучасному етапі. Вивчення інституційних сфер впливу держави на фінансовий ринок, а також розгляд державного регулювання як інституційної складової ринку цінних паперів представлено в роботі П. О. Нікіфорова та В. І. Кравець [6].

Разом із тим, особливий інтерес становлять динаміка та особливості розвитку ринку цінних паперів у країні.

Мета дослідження - виявити особливості сучасного державного регулювання фондового ринку в Україні в контексті підвищення інвестиційної привабливості цінних паперів. Це, у свою чергу, дає можливість визначення основних напрямів покращення та створення умов для стабільного розвитку конкретного сектора економіки в найближчій перспективі.

Виклад основного матеріалу. З огляду на досвід країн із розвинутою економікою слід зазначити, що ринок цінних паперів є одним із найбільш регульованих та регламентованих. Сутність державного регулювання фондового ринку полягає в розробці та реалізації конкретних програм щодо впорядкування операцій із фінансовими інструментами, здійснення контролю за дотриманням законодавства в процесі інвестиційної діяльності з метою забезпечення відповідності діяльності учасників ринку до загальнодержавної стратегії економічного розвитку. Державне регулювання ринку цінних паперів має забезпечити створення гідних умов для стабільного функціонування: таким чином, стане можливим реалізувати не тільки інтереси окремих інвесторів, а й забезпечити виконання державою своїх основних функцій.

Взаємовідносини між окремими учасниками фондового ринку регулюються шляхом проведення комплексної державної економічної політики як основного способу непрямого втручання держави у фондовий ринок. Державне регулювання має забезпечувати захист суспільних інтересів, справедливість і рівноправність ринку, доступність і відкритість інформації. Форми державного регулювання ринку цінних паперів - це комплекс взаємопов'язаних заходів із боку держави щодо забезпечення його стабільного розвитку та функціонування (рис. 1).

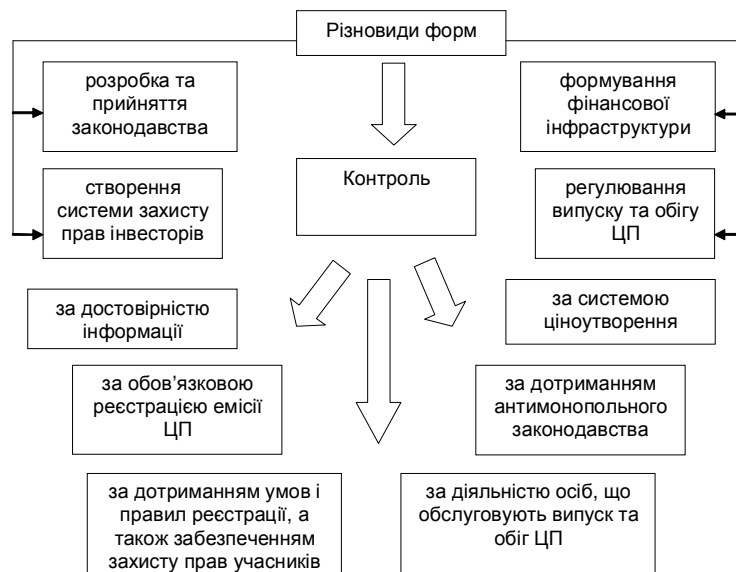

Рис. 1. Форми державного регулювання ринку цінних паперів.

Реалізація наведених форм сприятиме побудові потужної фінансової інфраструктури з обов'язковою відповідністю національного ринку міжнародним стандартам.

Важливим є питання забезпечення та ефективного провадження діяльності інвесторів на ринку цінних паперів України. Інвестиції - це майнові та інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [3, с. 350]. Головним і єдиним об'єктом інвес-

тицій на фондовому ринку виступає такий вид фінансового активу, як цінні папери. Аналіз інвестиційної привабливості цінних паперів в Україні дозволив виявити наявні проблеми, що стримують ефективне виконання ринком функції акумуляції та перерозподілу тимчасово вільних інвестиційних ресурсів.

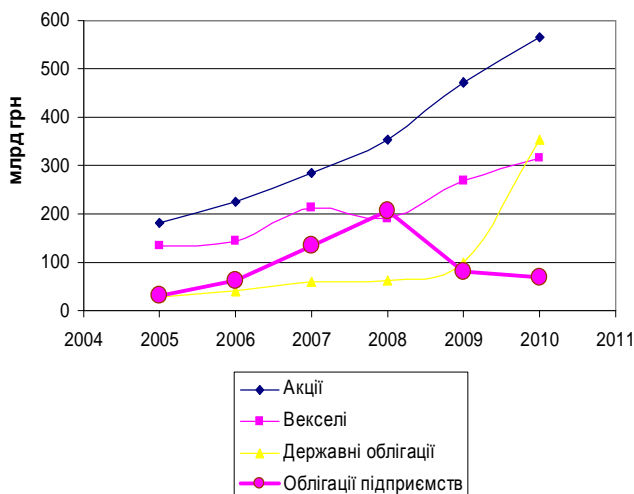
Основні з них полягають у такому:

1. Незначний обсяг торгів на вторинному ринку та обмежена кількість фондових інструментів (таблиця 1) [2].

Таблиця 1. - Структура операцій із цінними паперами на фондовому ринку України у 2005 - 2010 рр., млрд грн

Вид цінних паперів	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	2	3	4	5	6	7
Загальний обсяг операцій						
Акції	179,79	225,65	283,54	352,82	470,73	565,21
Векселі	133,12	142,23	212,64	191,84	268,76	316,11
Державні облігації	27,32	40,85	59,86	62,49	98,99	354,12
Облігації підприємств	32,62	62,38	134,73	205,21	81,13	69,50
Інвестиційні сертифікати	5,72	14,24	40,43	43,94	76,31	106,53
Деривативи	2,02	0,26	0,15	0,27	0,10	0,15
Облігації місцевих позик	2,23	2,85	4,31	2,20	0,66	0,50
Інші	20,94	4,32	18,65	24,65	70,58	125,67
Разом	403,76	492,78	754,31	883,42	1067,26	1537,79

Останніми роками спостерігається тенденція збільшення загального обсягу торгів на фондовому ринку України, який у 2010 р. склав 1537,79 млрд грн, однак у цілому вітчизняний ринок характеризується незначним обсягом операцій. При цьому у структурі торгів (у розрізі окремих фінансових інструментів) протягом 2005 - 2010 років провідне місце займають операції з акціями, на другому місці - у 2010 р. - операції з державними облігаціями, основною тенденцією 2010 р. стало зменшення угод на ринку по облігаціях підприємств (рис. 2).

Рис. 2. Обсяг торгів у розрізі окремих фінансових інструментів.

2. Переважна частка торгів відбувається на неорганізованому сегменті фондового ринку. Так, обсяг торгів на неорганізованому ринку за останні 6 років збільшився в 3,6 рази (до 1406,5 млрд грн у 2010 р.) та склав у 2010 р. 91,5 % загального обся-

гу. Така ситуація свідчить про неперспективність і неконкурентоздатність фондового ринку, ускладнюється процес контролю неорганізованого ринку з боку Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР). Станом на 01.01.2010 р. організований сегмент фондового ринку представлений 10 організаціями торгівлі. Однак така інфраструктура не є ефективною, тому що набагато перевищує незначні масштаби самого ринку.

3. Незначна інвестиційна роль ринку акцій. Однак можна зробити висновок про існування тенденції до її зростання. Загальний обсяг зареєстрованих ДКЦПФР емісій цінних паперів за останні п'ять років збільшився в 4 рази, при цьому в 2010 р. було зареєстровано найвищий показник випусків цінних паперів із початку проведення державної реєстрації емісій, а в структурі емісій провідну позицію займали випуски акцій. Таким чином, на сьогодні саме акції виявляються найбільш привабливими цінними паперами для українських інвесторів.

4. Відсутність розвинених інституціональних інвесторів - інститутів спільного інвестування - суб'єктів фінансового ринку, основною функцією яких є накопичення коштів дрібних індивідуальних інвесторів з метою їх інвестування в цінні папери. Як свідчать статистичні дані, активність населення України в інститутах спільного інвестування (ІСІ) найнижча серед європейських країн. Зокрема, загальна сума активів (окрім венчурних фондів) станом на 31.12.2010 року становила 8,76 млрд грн, сума чистих активів (окрім венчурних фондів) - 8,19 млрд грн. Однією з причин такої ситуації є незначний за часом досвід функціонування названих інститутів (у розвинених країнах ІСІ існують уже понад 200 років). Інвестиційно привабливими для ІСІ є акції - відповідні активи становлять 55,41 млрд грн (рис. 3).

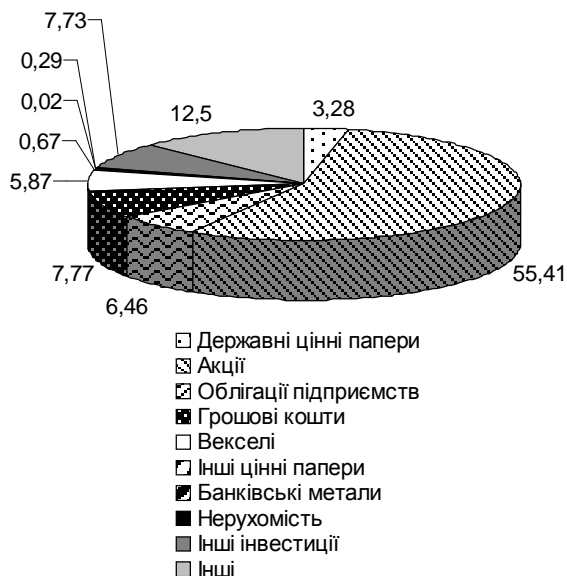

Рис. 3. Розподіл активів ІСІ станом на 31.12.2010 року, у %.

5. Недостатній рівень кооперації основних державних регуляторів - НБУ, ДКЦПФР та ДКРРФП. Це означає, що на цьому етапі необхідним є створення спеціальної координаційної організації, метою якої стане регулювання фінансового ринку в Україні. Розробка єдиної стратегії розвитку, узгодження вирішення основних питань діяльності окремих складових фінансового ринку дозволить сформулювати більш ефективні умови для функціонування фінансової системи в цілому.

Можна виділити й такі проблеми, як відсутність розвиненої інфраструктури та надійного законодавства, недосконалість системи захисту прав інвесторів, використання інсайдерської інформації. Усі перераховані недоліки потребують розробки якісної системи регулювання, яка сьогодні в Україні фактично ґрунтується на поєднанні саморегулювання та державного регулювання. Однак пріоритет у цій справі все одно належить державі. Найбільш важливі серед законодавчих актів, які регулюють діяльність суб'єктів фондового ринку України, зображені в таблиці 2.

Таблиця 2. - Законодавчі акти - регулятори діяльності суб'єктів фондового ринку України

№ п/п	Назва документу і дата прийняття	Призначення
1.	Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р.	Регулює відносини, що виникають під час розміщення, обігу цінних паперів і провадження професійної діяльності з метою забезпечення відкритості та ефективності функціонування фондового ринку
2.	Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р.	Визначає правові основи обігу цінних паперів у Національній депозитарній системі та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні
3.	Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 15.03.2001 р.	Визначає правові та організаційні основи створення, діяльності та відповідальності суб'єктів спільного інвестування, установлює вимоги до складу, структури та зберігання активів, особливості розміщення та обігу цінних паперів інститутів спільного інвестування, порядок та обсяг розкриття інформації інститутами спільного інвестування
5.	Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р.	Визначає порядок створення, діяльності, припинення, поділу акціонерних товариств, їхній правовий статус, права та обов'язки акціонерів
6.	Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р.	Визначає поняття й види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також права й обов'язки їх учасників та засновників
7.	Положення ДКЦПФР «Про функціонування фондових бірж» від 19.12.2006	Визначає основні засади та вимоги до функціонування фондових бірж в Україні
8.	Положення ДКЦПФР «Про розкриття інформації емітентами цінних паперів» від 19.12.2006 року	Регулює склад, порядок і строки розкриття на фондовому ринку регулярної інформації та інформації про іпотечні цінні папери, сертифікати фонду операцій із нерухомістю та інформації в повідомленні про проведення загальних зборів емітентами цінних паперів та подання її до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Державне регулювання ринку цінних паперів здійснює Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, що є центральним органом державної виконавчої влади, який забезпечує реалізацію єдиної державної політики щодо цінних паперів і функціонування фондового ринку в Україні.

На сучасному етапі розвитку відсутні об'єктивні

передумови для формування ринкових механізмів ціноутворення та саморегулювання. Невиконання фондовим ринком своїх базових функцій обумовлено, у першу чергу, слабким і суперечливим механізмом державного регулювання. На практиці формування єдиної державної фондової політики відбувається на основі розробки й виконання державних

програм розвитку фондового ринку. Характерною негативною ознакою цих документів останнім часом у більшості випадків є недосконалість їхньої структури - відсутність запропонованих конкретних заходів, а тільки констатування наявних проблем ринку й необхідності їх вирішення. Слід підкреслити, що розробка такої політики ускладнюється відсутністю єдиного підходу з боку органів державного регулювання, а також недостатньо ефективною системою їх взаємодії на фондовому ринку.

Метою Програми розвитку фондового ринку України на 2011 - 2015 роки є підвищення захисту прав інвесторів та формування конкурентоспроможного національного фондового ринку на основі поступового зменшення спекулятивної складової ринку з одночасним зростанням інвестиційно спрямованого сегменту. Тому на період до 2015 року зусилля держави мають бути спрямовані на вирішення певних завдань подальшого розвитку фондового ринку України:

- 1) збільшення капіталізації та ліквідності фондового ринку;
- 2) удосконалення ринкової інфраструктури та засад саморегулювання, забезпечення їх надійного й ефективного функціонування;
- 3) покращення механізмів захисту прав інвесторів;
- 4) удосконалення умов і правил державного регулювання та нагляду на фондовому ринку.

Висновки

Дієвий ринок цінних паперів є основою для забезпечення фінансової незалежності та самостійності національної економіки. Процес становлення та розвитку фондового ринку супроводжується багатьма суперечностями й ризиками. Забезпечити становлення фондового ринку за умови розробки чіткої стратегії та програми реформування, а також ефективного використання наявних ресурсів здатна тільки держава. Під час дослідження були виявлені такі особливості здійснення державного регулювання фондового ринку в Україні:

- 1) система регулювання фондового ринку фактично ґрунтується на поєднанні саморегулювання та державного регулювання, але пріоритет належить державі;
- 2) слабкий і суперечливий механізм державного регулювання обумовлює невиконання фондовим ринком своїх базових функцій;
- 3) недосконалість структури державних програм розвитку фондового ринку - відсутність запропонованих конкретних заходів та наявність лише констатованих існуючих проблем ринку, наголошення на необхідності їх вирішення;
- 4) відсутність єдиного підходу з боку органів державного регулювання під час розробки політики на фондовому ринку;
- 5) недостатньо ефективна система взаємодії органів державного регулювання виявляється джерелом конфліктів та появи неузгодженості їх діяльності на фондовому ринку.

Основними проблемами сучасного стану фондового ринку України є:

- 1) незначний обсяг торгів на вторинному ринку та обмежена кількість фондових інструментів;

2) переважна частка торгів відбувається на неорганізованому сегменті фондового ринку, що свідчить про неперспективність і неконкурентоспроможність фондового ринку;

3) незначна інвестиційна роль ринку акцій;

4) відсутність розвинених інституціональних інвесторів;

5) недосконалість системи захисту прав інвесторів.

У роботі виявлено, що на сьогодні найбільш привабливими цінними паперами для інвесторів в Україні, у тому числі й для інституційних, є акції. Таким чином, можна зробити висновок, що державне регулювання в Україні на сучасному етапі потребує вдосконалення. Це може бути здійснено за рахунок:

1) підвищення повноважень органів державного регулювання ринку цінних паперів в Україні з метою більш поглибленого аналізу та регулювання діяльності фінансових посередників;

2) посилення контролю за адекватністю фінансових ресурсів, обсягу й характеру операцій, що здійснюють учасники фондового ринку шляхом введення більш жорстких санкцій за порушення чинного законодавства;

3) досягнення відкритості інформаційного забезпечення фондового ринку шляхом оприлюднення всієї суттєвої інформації щодо здійснюваних операцій;

4) провадження цілісної, підпорядкованої взаємодії органів державного регулювання ринку цінних паперів в Україні на основі створення єдиної інформаційної бази, забезпеченої можливостями вільного доступу будь-якого з відповідних державних органів, що дозволить оптимізувати процеси взаємодії, спільної роботи й комплексної оцінки економічної ситуації на макрорівні;

5) створення умов для інституційних інвесторів за рахунок змін податкового характеру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Заволічна Т. Р. Фінансово-правове забезпечення фондового ринку України в умовах глобалізації / Т. Р. Заволічна // Науковий вісник Чернівецького університету. - 2008. - Вип. 367. - С. 43-47.
2. Річний звіт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2010 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/activities/annual>.
3. Игонина Л. Л. Инвестиции / Л. Л. Игонина ; [под ред. В. А. Слепова]. - М. : Экономистъ, 2005. - 478 с.
4. Калач Г. М. Сучасні тенденції фінансової політики у сфері фондового ринку / Г. М. Калач // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 6 (96). - С. 216-222.
5. Куліш О. Основні напрямки державного регулювання фондового ринку України / О. Куліш // Економіка. - 2010. - № 5. - С. 42-45.
6. Нікіфоров П. О. Інституціональні чинники впливу держави на ринок цінних паперів / П. О. Нікіфоров, В. І. Кравець // Науковий вісник Чернівецького університету. - 2008. - Вип. 367. - С. 34-37.
7. Програма розвитку фондового ринку України на 2011 - 2015 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/UserFiles/File/Strateg/Ukaz2.zip>.

L. Voloshchenko, Y. Vorotnikova

THE FEATURES OF GOVERNMENT REGULATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE STOCK MARKET IN UKRAINE

In the article are introduced that the system of regulation of the Ukrainian stock market actually bases on combination of self-regulation and government control, but priority belongs to the state; the weak and contradictory mechanism of government regulation stipulates non-fulfillment by the stock market its foundation functions. The author states the absence of the unique approach from the side of the regulatory agencies in the process of development the policy at the stock market.

Key words: stock market, government regulation, investment attractiveness, investment activity.

© Л. Волощенко, Ю. Воротнікова
Надійшла до редакції 21.11.2011

УДК 338.48:35.072

**МАРКЕТИНГОВЕ ПЛАНУВАННЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ:
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ*****ПЕТРО ГУДЗЬ,**

*доктор економічних наук, професор, директор Економіко-гуманітарного інституту,
завідувач кафедри менеджменту Запорізького національного технічного університету*

У статті розглянуто теоретичні аспекти управління маркетингом міста на основі функції планування. Запропоновано підходи до практичного втілення принципів маркетингу в маркетингові продукти, зокрема інформаційні, що дозволяють визначати перспективні напрями й пріоритети маркетингового плану міста.

Ключові слова: міський розвиток, маркетингове планування, товарний брендинг, пілотний проект, Бердянськ.

Постановка проблеми. Сьогодні має місце інтенсивна зміна й оновлення пріоритетів міського управління: відбувається трансформація філософії, принципів, цілей розвитку міст, бачення місця й ролі людини й органів місцевої та регіональної влади. Ще 10-20 років тому при проектуванні міст домінував принцип "виробництво заради виробництва", що приводив до створення міст-гігантів, міст-заводів, часто моноспеціалізованих. Нині набирають вагу набагато більш гуманістичні принципи, які позиціонують місто як організовану місцевість, де самореалізуються мешканці, а не тільки як середовище проживання людини, як місце підприємницької діяльності. Отже, міська влада в особі міського голови, міськради та відповідних служб міськвиконкому, комунальних підприємств та органів самоорганізації населення мають спільно забезпечити місцевий економічний розвиток у системі пріоритетів сталого розвитку міського простору, створення безпечного та сприятливого середовища життєдіяльності. Таким чином, формується суспільний попит на інші інструменти управління, у тому числі методи маркетингового управління.

Якщо раніше міська влада відповідала переважно за вирішення основних виробничих завдань, покладених на місто, то тепер завданням місцевої влади стає робота з пом'якшення наслідків падіння виробництва й скорочення зайнятості, підтримки нових видів діяльності, просування міста та міських товарних брендів на зовнішніх ринках - національному й зарубіжному. При цьому місцева влада стає головною дієвою особою, відповідальною за соціально-економічний розвиток міста, включаючи його благоустрій, безпеку мешканців, соціальний захист городян, екологічну безпеку, що є складовими комфортного та зручного проживання мешканців міста.

Аналіз останніх публікацій. В економічній літературі наукові дослідження проблем міського управління маркетингом представлені в контексті підсистеми: а) територіального маркетингу [1-3], б) корпоративного маркетингу, переважно брендингу [4, 5] та в) засобів досягнення територіями конкурентоспроможності [7-9].

У роботах О. Жердевої роль маркетингу розглядається як інструмент ідентифікації територій [10, 11], а А. Ю. Завалишин досліджує територіальний інтерес як чинник територіальної поведінки [12]. Разом із тим, підвищена увага з боку муніципального менеджменту формує попит на прикладні розробки у сфері міського маркетингу й зумовлює подальші дослідження теоретичного обґрунтування практич-

* Стаття підготовлена за матеріалами засідання Наукової Ради з економіко-правових проблем розвитку міст України Відділення економіки НАН України, 1 грудня 2011 року, м. Донецьк.